

Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortarneq pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaattut siunnersuummik saqqummiussinissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Inatsisissatut siunnersuut nunatsinnut nuuttut kalaallit kulturiannik, oqaasiinik naleqartitaannillu ilinniarnissamut piumasaqaatitalimmik periarfissinneqarnissaannik aalajangersaassaaq. Inatsisissatut siunnersuut kingusinnerpaamik UKA2024-mi Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq. Inatsisissamik piareersaasiorluni suliaqarnerup peqatigisaanik, Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut akuusitsilersitsinissamik inatsimmik atulersitsinissaq pillugu Naalagaaffeqatigiinni oqartussaasunut Naalakkersuisut saaffiginnissuteqassapput.

(Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqtigiit)

Siumumiik siunnersuuteqartumut qujalluta, imatut oqaasertalissuarput.

Siullermik Siumumiik suliffissarsiornermik inatsisip siunertaa isumaqatigilluinnarparput, tassa sulisinnaasut Kalaallit Nunaaniittut suliffissanut maaniittutut siulliusussaatitaanerata qularnaarnissaa. Nunaqavissup salliutittuarnissaa inatsimmi qulakkeertariaqarpoq.

Siunnersuuteqartup nunani allammiut amerliartornerini tunngavilersuutingaa, danskisut innuttaassuseqarnatik nunatsinnut suliarortut, taakkuli inatsimmi toqqaannaq pineqanngillat. Pineqarpummi nunaqavissuunngittut, taakkualu aamma danskiusinnaapput, savalimmiuneersuusinnaapput.

Siumumiik isumaqarpugut inatsisip atuuffiani allaqqasut nutarterneqartariaqartut aammalu sukateriffigineqartariaqartut, imaassinnaangilarmi aatsaat danskisut innuttaassuseqaruit nunaqavissutut nalunaarsorneqalersinnaassasutit, tallimanngornermi tikikkaanni, arfininngornermilu nunaqavissumut katikkuit, tassa inatsit naapertorlugu nunaqavissunngorlutit sulisunngorsimassasutit. Tamanna Siumumiik sukateriffigineqarnissaa innersuukkusupparput.

Taamatut inatsit piousoq sutigut tamatigut nutarternissaa, sukateriffigineqarnissaalu ataatsimiisitaliami eqqartorluarneqarnissaa kissaatingaarput.

Siunnersuuteqartup aamma suliffeqarfiit allallu soqutigisaqatigiit piумаaffigerusuppai tikittut allamiut, tassa Kalaaliunngittut kulturitsinnik aammalu oqaatsitsinnik ilinniartinneqartassasut. Tassami nunani allamiut amerlingaluttuinnarnerat kisitsisitigut ersersimammat, tassanili Danskít, Savalimmiullu kisitsisini ilaangillat, taakkua aamma allamiuunnginnamiik? Taakkua aamma kulturitsinnik oqaatsitsinnillu ilinniassannginnamiik? Soormitaava taakkua immikkoortissavagut, sooq sulí kulturerput, oqaatsigullu sulí ilikkangilaat?

Siumup anguniartuarpaá sulissarsíortarnermi Kalaallit Nunatsinni nunaqavissut suliffissarsíortut salliutinneqartuarnissaat, píssusissamisuunngimmammi nunatsinni suliffissaaleqisoqaraluartoq píffiit ilaanni avataaniit sulissussanik tikerartitsíuarneq.

Kulturerput oqaatsigullu eríagíssagútsígít soormi inuit najungaqarfiini tamani allagartarsuit Kalaallisuinnaq allaqqanissaat inatsisíoreertoq malíngílarput? Maanimi inersuarmi, ataatsímíinnerni il. il. Kalaallísut oqaatsígít salliutinnerusinnaanngílaguut? Sooq KNR aamma Kalaallisuinnaq íngerlassinnaanngíla, ímmaqa inuit malínnaniarnerulaalíssajunnarsísut?

Aap suliffissarsíornermik inatsít ullútsínnut naleqqussarníssaa písaríaqarpoq, kísianni takusínnavarput ukíorpaalússuarni atuunnerani, íluatsít amerlanngíttut, ukíummi 30 sinnerlugít atuutereeraluarpoq.

Sulísut Kalaallít salliutínnéqarníssaat píngaarúteqarpoq. Taamaattorlí aamma písaríaqartíppagut nunaník allaníik tíkíllutík amíngaatígéqíatsínník sulíartortut, soorlu nakorsat, níviarsíat, tarníp takorsái, ílísimatuut íl. íl. Tamakkuami qanoq aaqqívígíssagútsígít? Ílumut napparsímaveqarfítsínni atorfíníssagaanni qallúnaatut oqaaseqartúusínnaneq píumasaaqatítut akúerívarput? Ímmaqa nunaníit allaneersut ímmíkkut qammartaríaqaralúarpagut, nunatsínnúllu sulíartorníssaannut aqútíssat aaqqíssuullugít nammineq, soormi Danmarkíp akúsússaaffík tíngummuassúaa? Eqqaamasaaqaramí Uummannamí nakorsaq Franskeq, Kalaallísut ílíkkarsímasoq, maaníkkusúkkalúartoq mínístíarímíit angerlartínnéqartoq? Aalí nakorsaq písaríaqartílluinnangaput, píssútsít tamakkuá akúersaarumínaaqaat.

AKULERUTSITSINEQ

Siumumiik Kalaallit ataatsimooritsinni kinaassuserput, kulturerput oqaatsivullu qitiulluinnarput. Naalagaaffinngornissarput eqqarsaatigalugu ilinniartitaaneq ineriartornerlu qitiupput pingaaruteqarlunnarlutillu.

Inuit nunanit allaneersut inuiaqatigiinni inooqataalersimasut akuulersinniarlugit immikkut iliuseqartoqartarnissaa pisariaqarpoq, soorlu oqaatsitigut kulturikkullu ilisimasanik misilitsittarnissaq aqqutissaasinnaasoq.

Taamaammat oqaatsitigut inuiaqatigiinni akuunerulersitsiniarnermut inatsimmik Siumut pilersitsinissamut suleqataassaaq.

Inatsisit oqaatsitta nunaqavissullu atorfeqarnikkut salliutinneqarnissaat pillugit aqqissuussat ingerlaavartumik killiffissiorneqartarnissaat taamattaaq siunnersuutigerusupparput, piviusunngorsaannikkut sukumiinerusumik politikikkut angungiakkat qulakkeerneqartartikkumallugit.

Allaffissornikkut ingerlatsinermi kaajallaasitaq Siumup siuttuunerata nalaani pilersinneqarsimasoq atorfeqarnikkut kalaallisut oqaaseqartut kiisalu aamma inuiaqatigiinni ilisimasaqartut kalaallillu nunatsinni inooriaatsimik aamma paasisimasaqarluartut salliutinneqarnissaat qulakkeerniarlugu suliarineqartoqarsimavoq, taamaattumillu tassunga atatillugu killiffissiuineq pisariaqartutut isigaarput, ajornartorsiummi uteqqiasutut qaqilertorneqartuarmat, naak ersarissumik oqariartuutit pisaraluartut piviusunngorsaaneq sutigut tamatigut amigaataarpasittarmat.

Kinaluunniit Kalaallit Nunaanni najugalik kalaallit oqaasiinik, Folketing- imiik oqaatsinik ilinniarsinnaanissaq akeqarunnaarsinneqarpoq, aningaasaliinikkut.

Akuuneruneq oqaatsitiguinnaanngitsoq aamma sulisoqarnikkut allatigullu timitalerneqassaaq.

Nunat allamiut nunatsinnut nuuttarsinnaanerat, najugaqarallartarsinnaanerat nakkutigineqarnissaallu pillugit nunatsinni nammineerluta inatsisiliornissarput Siumup suleqataaffingerusuppaq, rigsmýndig- inullu alloriarnertut siullertut suliaqarnissaq akuersaarpaput.

Allaammi aqqissuussineq Naalagaaffinngoreeraluaruttaluunnit aamma atuussinnaasoq ujartorneqarsinnaavoq, soorlu SIRI- mi toqqaannaq suleqateqarnikkut, Kalaallinik

aallartitaqarnikkut immaqaluunnit nunatsinni allaffeqarfeqarnikkut, toqqaannaq aaliagiisinnaassusilimmik. Tassanilu suliassaassapput strategisk- imik nunanik allaneersut, aamma Danskut, savalimmiullu qanoq periuseqarfigissanerigut piareersartariaqalerput.

Taamaasilluta siunnersuuteqartumut qujalluta, siunnersuut ataatsimiisitaliamut ingerlateqqipparput, sukumiisumillu pilersaaruserluakkamik sulisoqarnissaa innersuullugu.

Kuno Fencker, Siumut.